

PRINCIPES
EN
FRANCOYS

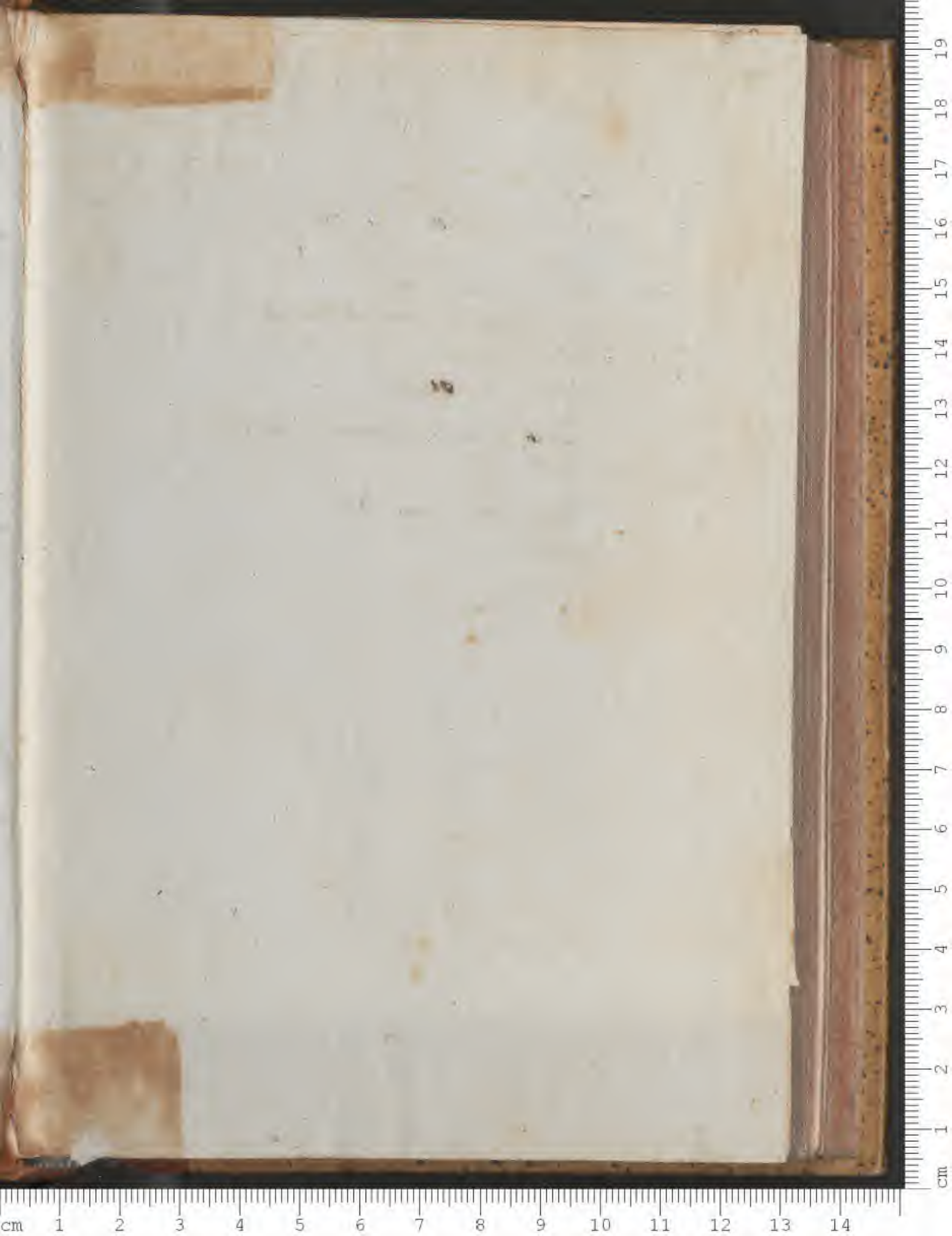

Exv

¹⁵₅ E. 800.

Note Des pièces contenues dans ce volume

1. *Principes en françois.* ant. Denidél. 4e in-8
2. *ant. martinelli epitoma seu regule constructionis.*
(1492) parisiis, alex. demoulans. 4e D. 659
3. *Regule elegantiarum augustini Dati familiariter comment.*
declarate. (cum parisiis *Figuræ explicatione*), a judoco
chlicktorco. parisiis, Denis Broc. 4e in-8
4. *tractatus de orthographia* (johann. carthusiensis)
parisiis, ant. Denidél. 4e in-8
5. *ars versificatoria* rob. gregorii. 4e in-8
6. *fr. bapt. Mantuani de suorum temporum celestibus*
paris, Michel Lenoir, 1498. 4e D. 659 828
7. *auli persii flacci satyrarum opus.*
(parisiis), michiel Pholore. 4e in-8

non dans le Recueil 12e X. 308 Réserve
(6e pièce)

Tractatus de orthographia.

Ep: Isp: Adam: pulch

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

BIBLIOTHEQUE
SAINT
GENEVIEVE

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

**Docti quondā bone memorie viri magistri
Iohannis viueri carthusiensis orthographia perutilis scilicet
(citer.**

Atria sunt necessaria ad orthographiandum id est
ad recte scribendum. Primo scire cōmutatōes vo-
calium. videlicet qualiter vocales mutantur in se in-
uicem. vel in consonantes tam in prateritis et supinis quā etiam
in deriuatiuis et compositis suis. Secundo scire cōmuta-
tiones consonantiū. Tercio scire deriuationes et formatōes
vocalium. scilicet a quo descendunt et a qua pre formant. Sicut
in verbis aliqua formantur a presenti tēpore idicariui: alia a p-
terito pfecto. alia a supino et cōmunius tam deriuatiua quā cō-
posita sequuntur sua primitiua et sua simplicia. Quia non semp
quāquā sunt aliquę mutationes inter primitiua et deriuatiua
et inter simplicia et cōposita. sicut hoc nomē mund⁹ descēdit
de moueo moues: et tū scribitur per u in prima syllaba: et moueo
p. o. Et capillus scribitur per duplex. ll. et tū prius primitiua
scribitur per simplex l et ita de multis aliis. Et ut dicit priscia-
nus in primo maioris voluminis in oibus pene litteris muta-
tiones per casus: per tempora: per compositiones vel deriua-
tiones et trāslationes de greco in latinū fieri solent. ut domos
grece domus latine. Scire autē breuissimōt mutatiōes in casibus
pertinet ad tractatū declinationū. In prateritis et supinis: ad
tractatū pteritorū et supinorū. quā magnū et longū esset in breui
compendio comprehendere. Ideo ad presēs breue opusculū
dūtaxat pertinebit aliqua compendiosa declaratio aliquorū in
quib⁹ moderni scriptores frequentius in orthographia errare
solēt. Quia igit oīs scriptura ex lris componitur. aliqd breui-
ter de ipis est dicēdū. In priis notādū quod quicquid sūt vocales scilicet
e et i ou. Et dicuntur vocales: quia per se vocem efficiunt. et sine
aliqua illarū nulla vox potest pferri. et aliquā sola vocalis facit
syllabā. ut amo ego et sic de aliis. Omnes alię litterę dicuntur cō-
sonantes: quasi cū vocalibus sonātes / et non p seipsas. Et il-
larū consonantiū septē sūt semivocales: scilicet f. l. m. n. r. s. et x. Et
dicuntur semivocales: quia plenā vocē nō habent: minus enī lo-
nāt quā vocales: et magis quā mute. Et in sui platione incipiūt
ab ista vocali e et tēmināt i seipsis sic ef el em en er es x vero inci-
pit ab ista vocali i sic ix. Sicut dicit priscian⁹ in primo maioris

voluminis. Non sunt mute. b. c. d. f. g. h. p. q. r. Et dicuntur
mute non quia omnino sono careant seu voce. sed quia exigua parte vo-
cis habent. Et in sui prolatione incipiunt a seipsis et terminantur
in e sic. be. ce. de. ge. pe. te. Exceptis. k. q. finitur in a sic ka. et.
q. q. finitur in u sic qu. Perlam finitur in a sic ha sed h. magis
est aspirationis nota. Et etiam (ut dicit priscianus) magis est
mute quam semivocalis: quia ponitur loco mute. f. pro ph. Et ponit-
ur ante l. et r. in eadem syllaba ut flavus / fluo flamē / frāgo frō
deo quod propter pertinet mutis: Nec f. terminat aliquam dictionem
sicut semivocales faciunt ideo f. est magis muta quam semivocalis
Et solus ponitur inter semivocales: quia in sui prolatione incipit
ab e sicut et semivocales Illarum septem semivocalium due sunt ve-
re liquide. scilicet l. et r. quia quando ponitur cum muta in eadem syllaba post
vocalem brevis illa vocalis potest esse longa vel brevis ut tenes
brevis si sit longa naturaliter. tunc non potest brevisari sicut matris
salubris octobris. Alique semivocales et alique mute sunt li-
quide in sono: quia quando non habent sonum in syllaba in qua ponit-
tur quandoque si habeant sonum. non tamen habent suum sonum perfec-
tum scilicet b. g. m. p. s. t. et z sicut patebit in suis locis x. et z in simpli-
ci dictione sunt semper duplices consonantes et faciunt ponem
id est producant vocalem precedentem Sed in principio dictionis
sunt simplices consonantes ut zona / xerxes. scilicet magis spec-
tat ad metrum et accentum quam ad scribendum. Est duplex conso-
nans quando in simplici dictione ponitur inter duas vocales vim suam
retinentes et syllabatur cum ultima vocali. ut maior peior.
Premissa brevi declaratione litterarum ex quibus omnes efficiunt scrip-
tura dicendum est specialiter de his que requirunt ad recte scribendum
Primo de mutatione aliquarum vocalium et brevium Secundo magis
plurimum de mutatione consonantium et ordinatione earum in syllabis Tercio
aliquid de formatione aliquarum dictionum a suis primitivis vel
simplicibus: quia omnis dictione a qua dictione aliqua descendit est primitiva
vel simplex Et illa que descendit seu formatur est derivativa vel
composita: accipiendo derivationem vel compositionem large Sicut
legi est primitivum legeram / legisse legeri legero legisse sunt deriva-
tiva ab eo facio est simplex: et deficio est compositum ab eo et sic de his
liberum ¶ De mutatione vocalium ad invicem Vocales ad invicem mutantur
B. mutatur in e ut cadeo es accedo succedo scado is ascendo
mado as In istis duobus compositis admendo as. seu emendo e

cōmendo asīnde recōmēdo. sed remādo et pzemādo: as scri-
 bīt per a **A**rma et armat⁹ / iermsz hoc īnerme id est nō arma
 tus sine armis ars. artīs / Inertis omīs generis id est sine arte.
 solers oīs generis id est cū arte annus solennis oīs gñis et pe-
 rennis oīs gñis sic h **P**ars tīs: expers. tīs oīs generis id est
 sic pte spargo / sparsus aspergo aspersus. dispergo dispersus
 barba īerbis et hoc be. omīs generis. i. sine barba. danno nas
 cōdēno as īndēnt et hoc ne oīs generis id est sic dēno. aptus
 ineptus. castus. īcest⁹ falsus pfessus. fallo refello partior tiris
 bīperior tiris ¶ In predictis. a mutatur in e et in multis aliis
E mutatur in i. vt ago exigo / redigo Sz cōposita ab isto xbo
 ago agis retinēt pteritūz sui simplicis / et etiam supīnū sicut
 exegi / exactū. redegi / redactūz et sic de aliis **E**xceptis perago et
 satago que retinent. a: dego et cogo que remouent a satago et
 dego carēt supīo **Q**ū facio cōponitur cum pzepononib⁹ mu-
 tat a in i in ppositis vt deficio īficio perficio. et habent pteritis
 tū sui īplīcis sicut defeci pfecti sz supīnum mutat in e sicut fac-
 ti pfecti **E**t talia cōposita habēt īperatiuū regularit^r formas
 tū vt pface Sz qūdo facio pponitur cū aliis ptribus scilz cum ad-
 ūbils. vt benefacio malefacio: vel cum aliis ptribus. vt tepefa-
 cio calefacio nichil mutatur ī ppositis sed habent litteraturaz
 sui simplicis pterito in supīno in īperatiuo mō et in aliis tem-
 poribus sicut benefeci benefactūz benefac. et loco passiui cale-
 fīofrigesio xsus **C**um facio tenz. a: neutrū tibi sit reputandūz
 Actiūz tenet i. nisi sub de īperit ob pro **E**t cum sufficior re-
 peris dīc esse ministro Sub id est sufficio de id est deficio ob ē
 id est officio pro id est proficio que sunt neutra **F**acio. cis: mu-
 tat. a in i in compositis vt deficio relicio et habent pteritum
 sui simplicis sicut teci proteci defeci. sed in supīno mutatur a.
 in e vt factum profactūz. et sic de aliis **F**acio et sua composita
 sunt actiua et debēt scribi et pronūciari regulariter per duo ī
 primū cōsonātem et alterū vocalē sic abicio deicio sed causa
 euphonia id ē pulchrioris soni quidā solēt tacere. i: cōsonātez
 que nichilominus deberet scribi qz est de ītegritate dictionis
Frango gis fregi fractūz mutat a in i in compositis vt pfrigo
 effringo infringo **E**t habēt pteritū et supīnūz sui simplicis
 vt cōfregi cōfractum. **E**t remouetur ista littera n: in pterito
 et supīno. et sunt actiua **L**ango gis. tetigi. tactum mutat a in i.

¶ III.

Incompositis. ut attingo / contingo Et habet preteriti et supini
sui simplicis: excepta prima syllaba preteriti sui simplicis ut at-
tingi actum / contingi contractum Tingo est actiuus et similiter
sua posita quando significant tangere. sed quando significant
accidere sunt neutra ut michi contingit cadere in via Fateor ris
fessus / fateri verbum deponens mutat a in i ut confiteor co-
fessus / desiteor / piteor pfessus Tracto etas quandoque mutat
a. in. e: quia dicitur contracto et correcto etas detracto detracto
retracto et retracto. obtracto solus per e pertracto per a. mu-
tatur in e ut habitus anhelus. in i: ut amicus / inimicus. Can-
tor mutat. a. in. e. in compositis: ut percentor succetor Cado dis
cecidit mutat. a. in. i: in compositis ut incido dis decido Cado ca-
dis cecidit casum est neutrus cum suis compositis: et oia composita
ab eo carere supino. excepto occido dis occasum. ¶ Versus
Acado composita nunquam tenuere supina Occido sed demas oc-
casum quod tibi prebet Alacto et ablacto habent litteraturas
sui simplicis: scilicet lacto etas sed mutat. a. in. e. ut delecto: etas
quod etiam dicitur delector ris deponens et in oblecto oblectas
A mutatur in u. ut falsus in falsus ara arula capio occupo / oc-
cupas quod componitur de ob et capio capis. id est euadere.
Capio capis cepti captus mutat a. in. i: in compositis: ut accipio
recipio / suscipio / et habent preteritum sui simplicis. ut accepi:
Sed in supino a mutatur in e. ut acceptum receptum concipio
coceptum incipio icepi inceptus excipio excepti exceptum decipio
decepti deceptum Capto et eius composita sunt actiua Illa que
sunt tertie coniugationis mutant a in. i. ut dictum est: exceptis
ante capio circuncapio intercapiro / et precapio. Rapio mutat
a. in. i. ut diripio. Salto similiter ut insillo. Sapio ut desipio
resipio inde resipisco: Pario paris peperit partum vel paritum
mutat a. in. e. ut aperio aperis aperui apertum comperio com-
peris comperui comperui operio operis operui opertum / res-
perio reperis repperi reperiui Repperit preteritum duplicat
p. cetera non duplicant Pario paris parere est tertie coniu-
gationis et sua composita sunt quarte et faciunt preterita in ui
preter comperio comperi / et reperio repperi / eo supia in perui
ut apertum reperiui Et sunt actiua. exceptio experior exper-
ris quod est commune et opperior oppereri quod est deponens
et tunc significat expectare. Faro farcis farci farium. id est

I plere mutat a. in e in compositis vt pfercio confercis conferci
 confertum et cōfertus conferta confertus. id est repletus defer
 cio defercis / et dīferrio. id est euacuare / et refercio fardio rfu
 a composita sunt actiua. et mutatur. a. simplicis vbiq; in. e.
 Pango pangis pegi pactus id est cōfūgere mutat. a. in i in p
 positis: sicut compingo compegi cōpactum id est cōiungere
 cōglutinare impingo gis impegi impactum: In ista significa
 tione pango et eius pposita actiua sunt. preteritum et supīnū
 retinent omnino imutatu vt inpingo ipegi ipactum vtdictū est
 habeo mutat a in e in istis verbis debeo prebeo. a: in. i. in istis
 hīs prohibeo / inhibeo cohibeo / et cetera Cano canis mutat
 a in i vt precino nis cano facit cecini in preterito / et cantum in
 supīno. inde canto cantas: et cantor toris Sed cōposita faciūt
 pterita in ui diuissas vt precinui et supīnū in centum vt accētus
 precentus Emo emisemi emptum mutat. e in i vt redimo adī
 mo / eximo et hñt preteritū et supīnum sui simplicis. vt redimi
 redemptū Lego legis legi lectum mutat. e in i: vt intelligo di
 ligo / negligo eligo colligo: Perlego / relego et prelego habēt
 literaturā sui simplicis: Sedeo es mutat e. in. i. vt obsideo pre
 sideo / redeo. et c: Quando. e: non mutatur in i non est cōpositio
 sed sunt due dictiones. vt supsedeo / et psedeo. Specto cis: qd
 non est in vsu mutat. e in. i vt aspicio / inspicio / respicio. et hñt
 preteritum et supīnum sui simplicis: respexi respectum. et sic de
 aliis Rego rexi rectū mutat. e. in i. vt erigo / dirigo / porrigo /
 arriigo / Surgo gis / et pergo gis cōponuntur a rego regis per
 sinecopam Ista duo cōposita sunt neutra. alia sunt actiua. Dia
 habēt preteritū et supīnū sui simplicis: vt direxi directū / sur
 rexi surrectū erexi erectum Ledo similiter mutat e in i vt allido
 collido illido Leneo tenui tentum mutat e. in i vt retineo / con
 tineo / sustineo / astineo attineo pertineo Dia habēt preteritū
 et supīnū sui simplicis. et sunt actiua. nisi attineo et pertineo qñ
 significant pertinentiam sunt neutra Similiter lateo es / deli
 teo. inde delitescio mutat a in i Tersus A teneo tēto per. n. scri
 ptum dicere debes Itā pariter cuz p. simul m debes remouere
 Et mutatur in o vt tego roga pedo podex et cetera Sto stas ste
 ti statum mutat e q est in preterito suo in. i. in suis compositis
 et: a q est in supīno in i qz composita de sto stas faciunt pterita
 in steri et supia in stituz vt prestari stitū in consto robusto obstas

faciunt obstatumz pstatu in supino. **S** mutat in u vt homo hu-
manus / colo culma / mollo mulser / bos buballus bubulc^o vo-
lo vultuscolo cultus / orbis vrbis / solam exul. **S** in e vt tollo
tell^o tēp^o oris: tēpero ras / fenus oris / fenero ras pos pes pe-
dis pedica / expedio / ipedio ppedio. **U** mutatur in o. vt hum^o
hō nubo nobilis / pputo pporusutū forular robur boris fura-
nus fornar. **V** vocalis mutatur i u. psonātem i hoc noie euan-
gelitū qđ pponit ab eu qđ est bonuz angelitū qđ est ānūciatio
v: vocali conuersa in u consonantem q̄ scribitur cū scđa vocali
Versus ¶ Eucq̄ bonum signat: z nūciū āgelū extat. Hinc ee
uāgelitū scribas v non geminatum. **U** cū vocali p syllabican-
do sequēti. ¶ Seq̄t de mutatōe psonātis z earz ordine i syllaba

In primis notandum q̄ syllaba est vox lrāta que sub
vno accētu z sub vno spīritu idistat p̄fertur. Quēz
vocalis potest facē syllabaz. vt amo ego idē opz vntū
Due vocales possunt facere syllabā p dīptōgūz. vt audio euge-
ae vt musae. oe foenū. mō non pferuntur. Nulla sillaba quīn-
q̄ vocales hz. Una syllaba ad plus nō cōtinet nisi sex līteras
vt stirps. Non plus q̄ tres psonātes vt monstrans / stirps. In
bac syllaba strans iste tres psonātes str pcedūt. a z iste due
ns sequuntur. Et in bac syllaba stirps iste due psonātes st. p̄-
cedunt. i. z iste tres rps sequūt. Versus ¶ Syllaba non plura
q̄ sex elemēta tenebit. Si tria vocalem pcedant psona plura
Quā duo non suberūt sane conuertitur illud. Cōuertitur id est
si duo psonātia pcedāt vocales possūt sequi illa tria psonātia
vt stirps: Si syllaba pcedens terminetur in psonātē oportet
q̄ syllaba sequēs incipiat p psonātem. vt arcus / ardu^o. nisi in
dictionib^o ppositis vt abeo / adeo pereō q̄ p̄ia syllaba iste
dictionū ppositaruz terminat in consonantē: scz in. b: in: d: z in
r. et syllaba sequens incipit a vocali propter compositionem.

Versus. ¶ Syllaba pcedens si terminet in resonantem.
Syllaba que sequit̄ outū capit a resonante. Nī sit composituz
sicut parē pareoq̄. Si aliqua media syllaba alicui^o dīcrōnis
incipiat a vocali syllaba pcedens terminatur in vocalem vt
pietas curialis: nisi in dictionibus ppositis vt transeo pponit̄
tur detras et eo tras imiat̄ i s. q̄ secundū p̄scianuz omnis
prepositio scilz manens integra ita syllabicāda est in compositi-
one sicut per se vt obliuis ablatuz prohibeo et cetera. Prime

syllabe dictionū possunt incipere ab oībus litteris: non tamen
possunt terminari in quolibet litterā. Quacūq; cōsonāte
cipiat aliqua sequens syllaba: precedens syllaba potest termi
nari in vocalem: vt mare genus / filius voruz / lud⁹. Sed si se
quens syllaba a vocali incipiat precedēs syllaba terminat̃ i vocalē
et nō in cōsonāte: nisi in dictionibus cōpositis desinētib; in
consonantes vt abutor / obedio / adoro / in eo exacuo / intereo.
Vel ab aliis partibus orationis. vt alterutrum vt dictum est
Versus Syllaba si mediana a vocali capit ortum: Localis p̃
eat nisi nomē cōposituz sit. Ecce probat pietas trāsit z alterut̃
S; p̃dictorū neutrum cōuertit̃ bonū Syllaba queq; potest in
vocali dare finem Si sequēs syllaba a cōsonāte incipiat nō opz
q; precedens syllaba terminetur a quacūq; p̃sonāte: s; qñ hoc
debet fieri patebit in sequentibus regulis z documētis que po
nūtur a prisciano in secundo libro maioris voluminis z in p̃ri
mo Et ponētur secundum ordinem alphabeti vt facilius inue
niatur. Nulla syllaba terminatur i. b nisi syllaba sequens incipiat
p b vt sabbatum / obba gibbus / gibber nisi in dictionibus
cōpositis. vt subdulus abluo / sublatu; / obloq; / abnego
ad b̃c In istis z similib⁹ p̃ria syllaba terminatur in b z tamē se
quens syllaba non incipit per b sed per alias consonantes rōe
cōpositionis. ¶ Versus. In b: nulla cadit tibi syllaba. b: nisi
subsit. Vel si nō cogat precedēs prepositis. Hoc abbas nomē
abdoq; dicta probant. B. mutatur in. c. in. f. in. g. in. p. in r. qñ
prepositiones teriate in b cum dictionibus incipientibus per
p̃dictas cōsonantes cōponuntur. vt occido / offendo / sufficio
seu suffero / suggero. sōmitto / oppono / suppono / opprobriuz
arripio / surripio Aliis consonantibus sequētib; b nō muta
tur. vt subligo / abnego / obfūdo obfūto obtinet: Abs ponitur
p ab quādo ponitur cum dictione incipiente per c et p i vt ab
icōdo ascēdo / abstineo: z sic in istis assumitur s Vel potest vi
ciq; tales dictiones cōponuntur ab ista prepositione abs. Ab
in compōne potest poni ante omnes consonantes exceptis c q
t. vt ebruco Ab mutat b in f. in hoc verbo asporro causa diffe
rentie Nam si apporro diceretur: videretur componi ab hac p̃
positione ad: mutando. d in p z non ex hac prepositione ab Si
militer b in u vocalem in istis verbis aufugio / aufero / causa
differentie: quia si diceretur affugio et afferro mutando. b. in. f

componi videretur ab ista prepositione ad: mutando d in f. Ob assue
mit s quando componitur cum dictioe incipiente per c. ut obs
curus obscenus. In quibusdam. b ante r manet immutabilis. ut abias
do abrogo gas. Et componitur cum dictioibus incipientibus p m.
vel per u consonante: ut amoueo es amitto tisamens. aucho as
nello. B quicquid remanet sequente: c post sub ut subcineri. ne ut
deatur componi ex succo et cinere si scriberetur per c succinerius
B similiter remanet sequente. c post b ut obceco cas. sed de hoc
non loquitur Priscianus. B ante. s et ante r. non inuenitur ica
sillaba. Unde in absonus. b et s sunt in diuersis syllabis et simi
liter in abstinens secundum aliquos. B interponitur causa eupho
nie. id est pulchri sunt qui vocalis immediate sequitur m. ut ambe
sus abesa abesus quod componitur de am et esus et ita debemus di
cere ames. s. b. ponit iter m et e abages abigo abigis / abegi.
quod componitur de am et ago agis. a mutata in i. Ambit quod compo
nitur de am et eois. B est alioquin liquida quod ad sonum scilicet quan
do ponitur ante d in eadem syllaba in dictione simplici. ut b bellus
lapis preciosus. et tunc b dicitur liquida: quia ibi nullum sonum habet
Priscianus. viii. maioris voluminis b ante s. in principio syl
labae non potest inueniri ut scribo scripsi. et non scripsi. Suscipio sus
spicio / suspicio / et sustuli non componuntur de sub: sed a solum
vel sursum et ambasciunt unum. s. quia non scribimus suspicio p du
plex s. quibus scilicet componitur hoc videatur: quia eadem personae non
potest geminari consonante sequente in eadem dictione. Nulla syl
labae terminatur in c nisi sequens syllaba incipiat per c. vel p q
ut bucca / buccella / bacca vacca soccus quicquid ecclesia. Ex b p z
q c et q habent eandem vim. Tersus. In c nulla cadit nisi c vel
q sibi subsit. Equis et ecce tibi clare predicta probabunt.
Item b non mutatur sequentibus. d. r. s. t ut subdere obruere sub
sistere obtinere. Et mutatur in g quando non precedit g in numeris ut
quingenti / quadringenti id est quattuorcentum. In xbis c muta
tur in f. ut parco parsi quibus peperci dicitur mutatur in t quando s pre
cedit c ut nascor natus. Del. assumit. t ut nascor natus pacis
sco: pactus. Mutatur in u consonantem: ut pascor paul / quiesco
quiesci. In x ut dico dixi. Et interponitur causa euphonie. ut si
cubi quod componitur de si et ubi. et sic deberemus dicere si
bi s. i. t. u. ponitur c. Similiter nucubi de no et ubi. Et quoque al
qui remouetur. ut bodie: quod proposit de hoc et die. Et sunt eiusdem

syllabe ut acc⁹ lect⁹. sanct⁹. **L**: cum istis vocalibus. e et i reti-
 net ppū sonus: ut celum / cedrus cign⁹ cipan⁹ cū istis. hō vo-
 calib⁹. a o et u retinet sonū istū līe k ut caput / canis coma co-
 lo / culus cuspisculum⁹ Nulla syllaba teriatur in d nisi sequēs
 incipiat p d in dictionibus simplicib⁹. ut ab addit: vel nisi rōne
 ppōnis ut addo / reddo Quando ista prepō ad cum dictionib⁹
 pponit incipientibus per c f g l n p r s t. tunc o. mutatur in illas
 cōsonātes ut accidit / officio effectu / a gero allido / ānuo ap-
 pono arrideo assiduus attinet. Aliis litteris sequentibus ad
 itegra manet. ut ad bibo / ad bereo / ad mitto addro aduoco ad-
 breuo adiuuo **E**amē aliq scribit acqro per c abbrevio p dū-
 plex b. **D** remouet qñ ad / cōponit cū dictionibus incipientibus p
 gn ut agnosco / agnitus. psc. ut ascēdo p sp ut aspicio. per st ut
 asto astas **D**e mutationibus q fiūt i pteritis nichil ad presens
Interponit causa euphonie ut redigo qd cōponitur de re et
 ago agis et arguo / redarguo / redamo / redamas prodest. **D**is
 prepō inseparabilis ante c. ut discūbo ante f. sed tunc s mutat
 in f ut differo / diffido / diffundo. Ante p ut displiceo / disputo
 āte s ut dissero ante. t. ut distraho āte. i cōsonantes ut disiectus
 disūgo **D**i vero preponit aliis cōsonantibus ut diduco dige-
 gero / dimitto diluo dinosco diruo dirūpo dirimo: et ubiq pro-
 ducitur nisi in dirimo et in disertus **D**m ponitur in eadē syl-
 la ba ut cadimus propū nomē et tūc d. parum sonat **D**ictio p. ct.
 est vox significatiua. et dicit de dico. cis. dictio per c ē potestas
 similiter adico. cis **I**nde iuridictio: et inde condictio per c id ē
 pactū vel lex **C**onditio per t est statutus. a cōdo condis quod
 ē factio facis. **U**nde versus ¶ Dictio vox signans ferē dictioq
 potestas. **P**er. et primum c sola scribe scdm **C**ōditio scriptus
 p t dic ē statutum: s; per c scriptū legē signat qd pactus **E**st
 domuū / doma doctriacq sit tibi dogma **A** domos primum dic
 a doceoq scdm. **D**. inter duas vocales liquescit in sono: hoc
 est parū sonat. ut aderā adbibet adicit s; qñ interponit for-
 titer sonat ut redundo. redamo. redigo prodest **N**ulla syllaba
 terminatur in f. nisi f. i mediate sequatur: f: ut efficio. et hoc fit
 qñ prepōnes terminate in b. in. d. in. s: vel in. x: pponunt cum
 dictionibus incipientibus p f. qz tūc b. d. s: x. mutatur in f: ut
 officio sufficio afficio difficilis diffundo efficio qñtis. f: pona-
 tur inter semivocales: qz in sui prolatione incipit a vocali et

terminatur in se. sic efficiunt alie semivocales. Tamen persciscan⁹
dicitur q: f. magis est muta q̃ semivocalis: quia more mutarum
preponitur verisimiliter scz /l/ et r. in eadē syllaba. sicut fluo
fruo. q̃ ponitur pro. ph vt phebus Dictōes latine semper de
bent scribi per. f. vt filius / fama / femina. sed dictiones grece
per ph vt phetō philippus / philosophus. f. antiquus habebat
sonū istū littere. u: psonantis. et adhuc sic pferē ab aliquibus
elementis Nulla syllaba terminat i. g: nisi syllaba sequens incipiat
p g et h sic qñ. g: ponit loco de b. in compositis de / ob / et de sub
vt oggaz nio q̃ pertinet ad vulpes et suggero. Vel loco de d.
in compositis ab ista prepositione / ad. vt aggero / aggeris. A
ger agri scribitur per vnus. g: Vel qñ. g. ponitur loco de: n. vt
aggulus q̃ modo dicitur angulus. Aliquādo. g: assuit in pi
cipio dictōis q̃uis nō sit de essētia ei⁹. vt gnat⁹: p natus gna
rus / gnot⁹ et tñ pponit ignot⁹. sed tñc. g. est p̃cipitū scdē syl
labe. S. in hīs mutat in. s. vt spargo sparsi. in. r. vt rego rexi
in et vt lego lectum. g. iterponitur vt nealigo Versus In. o.
nulla cadit nisi sit vox compositua Vel nisi. d. sequitur. g: vt
in. vel n: et simul exiāt. Nisi sibi consimilis p̃euenti consona
subsit. Adosē adisctus / effectus / aggerit agger. S. p̃ponitur
in eadem syllaba. d vt magdalena. m: vt dogma: n. vt / agnus
ergo. gd: gm gn. sūt etusdē syllabe. et tñc. g. liquet id ē nullum
sonū / vt sonū hēē parū. Nulla syllaba terminatur in: b: tamen
aliq̃ inflectōes terminātur in: b. p apocopā. vah p vaba. ab.
p aba. et aliq̃ dictōes barbare vt. ioseph / asaph / ioth Vers⁹
Nulla q̃ finit i b. tñ interlectio rara. Raro per apocopaz sicut
vah cedat in illam. Dictio vel greca sicut ioseph manifestat.
S. potest poni ante quālibet vocalem. vt habeo / bereo / hyēs
bō ham⁹. sed quādo h debet fieri: difficile ē cognoscere. S. so
lum ponitur post quattuor psonātes: et in dictionibus grecis
vel barbaris scz post. c: vt chremes post p vt philipp⁹ post. r.
vt rhod⁹ post. t: vt chesis / thomas / matbias Et ita b nō possē
aī l vt aī u qñ sūt cōsonātes. s3 post ponitur vel remouet / et si
b pponatur. i et u sūt vocales vt hierusalem / hierico / hieronim
mus Et sic pz q̃ pulch er pulcra pulcrum simulacrum. catena
arc⁹ rete arca et similia scribūtur sine b qz sūt latins Et michi
deberet scribi sine c mibi. s3 vs⁹ aliquorum scribit michi p: cb
element sine c mibi. Iesus scribitur sine b Unus scribit sic. b

etque descendit ab eo ut onero onerare onustus Honor et ab
 eo descendit scribuntur per b. **Uers^o** **H** p dēnāt on^o s3 bonoz
 sibi vendicat illā Quāvis b. in metro sit solus nota aspiratōis
 in p. oīa h3 qñq; aliquē sonus et est de integritate syllabe. id
 qñq; ponit inter mutas: In dictionibus sequentibus h sonat.
 ut baurire / bugo hamere / haud qđ dē est q non basta happa
 bay hermes bastin^o hebert^o henric^o herman^o iohānes iohan
 na gebēna mahu. Et in oībus hñtib^o. ch añ. e vñ i ut micheas
 machir: mebia mitchi. et in multis aliis scdm vsum aliquorum
 maxime alemanozū qz vbiq; fere faciunt: b. sonare haud p nō
 aut p vñ **Uers^o** **H**aud p d scribo p vel punctione vult t. Nulla
 syllaba terminat in k que solū d3 ponit in dictionibus grecis.
 ut kyrie **Uersus** Ik nullam finit oīno supfluit illa Greca requi
 rūt. k. c. poscere dico latina Nota q vñ gūio bñ in cāris quedam
 scribunt p k. ut karitas. qz descendunt a greco sed qz redacta
 sunt ad latinam formā satis ppetenter. p c. Syllaba pōt terias
 ri in i quacūq; psonate sequēte exceptis quattuor **Uers^o** Syl
 laba cedat in i quacūq; sequēte sonate k rñ b. q: vel r post: i: nō
 inueniūtur **A**ibus cum sulc^o valdeq; sed alpheus alget **I**llud
 cum palmis ac aln^o culpaq; fulsit. **A**ltus cum silua mulci pre
 dicta pbabunt. **L** mutatur in r. ut tabula taberna in. x: velū ve
 xilluz **L**oquela cādela sequela tutela suadela cautela scribunt
 per vñ i **N**otādum est q (ut dicit de gallādis) luto onis scri
 ptū p u in prima syllaba ē iordēs z h3 primā breuē Et dicitur
 ab hoc verbo luo luis vel ab hoc nomine lues. S3 luto p i: in
 prima syllaba ē lesio: z h3 primā longā Et dicitur deliuitio ues
 eē vel fieri luidū: id ē nigrū **Uers^o** **S**cribe per u luto sordes
 imota tenet **L**uio scribe per i qđ lesio d3 esse **C**orriples prim
 cupias longare s. d3 **A** lue siue luo dic iord: cīē lutionē **L**uio
 nō dices nisi sit te lueo lues **N**ulla syllaba terminatur in. m
 nisi bvel: in vel: p. sequatur ut cābio embo imperiuz / summus
 vel q: ut vñq; scōz aliquos **Uers^o** **S**yllaba finit in. m: si. b.
 p. m. q; sequatur **A**mbo vel ipertum summactale pbant. **M**
 mutat in n qñ. d. c: t. vel q: sequuntur m. ut noucubi de nō z vbi
 tantū tantūq; idem idē idem eozundem eandē nūq; tāq; ve
 rūtame quōdam z sic de similibus **A**m prepositio scribit p. in
 et nūq; inuenitur nisi in cōpositione: sed mutat m i n. quando
 ē vel. f. vel. q. sequuntur ut aniceps a fracti^o anqio **A**n aduerbiuz

Id ē utrū vel coniunctio id est vel scribitur p n. et nūq̃ inueniē
l ppositione Cū aduerbiū temporis id ē quādo. z cū ppositio
iuncta per appositionē suo casuali vt cum amico habito scribi
tur per u. m. sed in ppositione scribit̃ per o. n. vt cōgrego: Hiss
in his in quibus n mutatur ī m vt postea patebit vt cōmunico
cas cōmunis. M preponitur n ī eadē syllaba vt ōnis hymnus
dānum damno somnus somniūz multa alia Quando ista prez
positio circum cōponitur cum dictione incipiente per vocalem
tunc m debet scribi sed non debet proferri sicut circumornata
circunamicta circumeo: Secundum priscianum oīs ppositio
manēs itēgra ita syllabicāda est incōpositōe sicut per se Clera
sus Circū cōposita vocalis si cōmitet̃. M: nō proferet̃: s; sola
figura tenetur M. liquescit q̃tū ad sonū qñ alia. m sequit̃ ime
diate. vt memma ēmanue! vel qñ in eadē syllaba ponitur añ n
vt mna M nō potest īmediate iungi cū r s; opz q p. interponat̃
vt cōptus prōptus emptus cōtēptus. Nec añ i similiter: vt cō
tēpti: Nota q̃ q̃uis iste dictiones somnus sōniū dāni et cetera
scribantur sine p. tamen multi ponūt p in talibus non atten
dentes q̃ sepe in multis dictionibus m z n. ponūtur in eadē
syllaba sine medio. sicut pz in predictis licet qñq; proferantur
sicut si m et n ponerentur in diuersis syllabis. sicut calunnioz
calūnia. Clersus Immediata sit n. post m nichil inter habetur
Et sic solennis dānuz. p. nescit habere. Damno cōtemno sine
p. sic scribere dico. M: ponatur z: n: quas vltima syllaba ser
uat Tamē scōz aliquos solennis scribitur per duplices n Syl
laba: terminatur ī n. qñ c: d. f: g. n. q vel r: s: t: x: l et u consonantes
sequuntur: Clersus Est n finalis si subsint c d vel f vel: g. h. q:
v: r: s: t: x vel: u. consona subsint Mancus pduc? pless? pgru?
ānus: Linqt z irūpt s; in r plerūq; resedit Confitus et cōtus
cōlunx puerit z anxit: It mutatur ī g: vt ignosco qd pponitur
de in z nosco tenauus ignotus ignominia cognatus: In: l: vt
vnus vlius vñūvillum bon? bell? collega colligo: In m: qñ b
m: vel p: sequuntur: vt ibuo cōmune implustz sic desimilibus
Breviter loquēdo n: nō inuenitur ante b: m et. p. ante q̃a ponit̃
tur m: Et m non inuenitur nisi ante b m vel p: It mutatur ī r
vt corrigo irūpo Et ita qñ r sequit̃ n manere potest integrā vt
in rco in rūpo: s; frequētius mutatur ī r vt irruo Quando ista
ppositio con cōponit̃ cū dictione incipiente per r qñq; retinet

n causa differentie vt cōrigo gasad differentia de coriigo gle
 quādoq; remouet n vt coeo cois. qđ cōponitur de con z eo eis
 qñq; n mutatur in m: z tunc syllabicatur cū vocali sequēte. vt
 comedo. qđ componitur de con z edo es. It mutatur i duas ll.
 vt findo fissus scindo scissus. It mutatur in t vt canis carulus
 In c. vt ecquid p enquid In u. psonantem vt sino siui. Nulla
 syllaba terminatur in p. nisi p: sequat. vt lippus appareo hūs
 In p nulla cadit nisi cū. p consona subsit Hoc satis expressum
 tamen appono recitabit. P non inuenitur apud latinos añ. d.
 Pō ebdomada qđ deberet scribi per p (qz dicitur ab hepta qđ
 est septē) scribit per b et sic p mutatur i b i illo noie: Similiter
 b mutatur sepe in p vt scribo scribis scripsi scriptum nubo nu
 bis nupsi nuptū P ante s ponitur in eadē syllaba vt psalmus
 psallere pseudo et tunc liquefit P non sonat in principio dic
 tionis. sed sonat in medio dictionis. vt ipse scripsi Similiter
 p. et t sunt eiusdē syllabe in principio dictionis. et tñc. p. lique
 fit qñq; ad sonū vt ptotos / ptolomeus. sed in medio dictio
 nis bene sonat vt caprus Ptilana ptilacus scribuntur per. p:
 in principio et tunc p. liquefit id est non sonat. Nulla syllaba
 terminatur in q z k que tam in sono qñ in metro eandem potes
 tatem habent (vt dicit priscianus) sed k scribitur in grecis. c.
 in latinis. Ceterius Que cedat per q. reperitur syllaba nulla.
 Priscianus dicit q apud antiquos pro ista syllaba cu pone
 batur quu per q et econuerso. vt oculus pro oculus. et quur
 p cur. Q mutatur in c vt quis cui⁹ loqz locutū sequor securū
 Et i s vt torqueo torxi Et in x vt coquo coxi. Quotidianus dz
 scribi per q. qz descendit a quot et dies. Ceterius Per. q: non p
 ctu scribas quotidianum Nam de quot vere dicitur atq; dies
 Sicut quod per q sic scribas quotidie tu Quoi per t scriptum
 nomen numerale vocatur. Per. d: pronomen titulo coniunctō
 fertur Quid d: pronomen habeat: verbum teneat. t. Est id pro
 nomen cum d cum. t: breue verbum. Syllaba terminatur in. r
 quacūq; cōsonante sequente Qñq; tamē r mutatur in l in quib
 busdā compositis. vt itelligo pro interlego Ceterius. Syllaba
 finit in. r quacūq; sequente sonāte. Morbus parcus et ordo p
 floq; iungitur ergo Perlucet / phibet carnē carnē qz corpus
 Arquite nens / currus morsus quibus additur ortus. Paru⁹
 seu coruus perxes predicta pbabunt. R mutatur in l vt niger

nisgellusvmbraumbella. In: n. vt erusenens. In. s. vt arbor
arbor/odor odos: In duas s. vt vovvsi gero gessi. In. u: con
sonantem vt tero trui Syllaba terminat in s. qñ in dictionibus
simplicibus. s: sequit vt cassus. a u. cassis Et in ppositis sylla
ba terminat i s qñ c vel q. vel m vel p vel t vel l. psonans sequit
vt abscondo obscur⁹ trasquillitas trasmitit displicet distinet
absterno absperto distectus. In simplicibus qñ. c. m. vel p vt
t. sequunt i tunc sunt eiusdem syllabe vt pascua lusus cosmas
palpera aspera testis noster Siliter set b sunt eiusdem syllabe
in dictionibus simplicibus vt testites S. mutat in: d vt cu
pos custodis pespedis In m vt rursusrursus In n vt sanguis
sanguinis In r vt flos floris: In x vt alas palax In t. vt nes
tos nepotis In u vt bos bouis. Sante m in principio dictionis
lis liquefit id e nō sonat vt smaragdus smirna. smigma Ro
tandum q r et s paruz sonant inter duas vocales. vt pertur it e
surit sed s plene sonat in istis dictionibus videlz prosequor zc.
sicut pz in versibus sequentibus S sonat extincta vocali du
plice cincta R simul abes⁹ qd dat gero vt fero les⁹ Excipe mel
chisedech z mathusale loctatur Bisaseneth isgas his quedē
pposita Sicut de iursum polysyllab⁹ atq resarsu Presupero
partiter z psequor addis et equa Est s finalis eadē si subiciat
Aut in cōpositis c vel m si subiciatur Aut si p subsit aut: t. vel
p sona iuncta Vel nisi consimilis preeunt cōsona subsit Cassis
z abscondo trasmitit displicet atq Abstergo cuz quo distectus
adultima pono. Similit in multis aliis scōz vsū aliquorū ma
xime cartusientium vt desolor desolato designo as resurgo re
suscito. zc: S nō ponitur immediate ante r in dictionibus latinis
sed aliquādo in dictionibus barbaris vt israel esrom Non enī
barbaries vel hebreas lingua artatur regulis gramatice. Ista
duo verba sequor z loquor ris scribuntur p q in pñti tempore
et intempozibus ab eo descendentes Sed supina scz secutus z
locutum et ab eis descendentes scribunt p cyi secutus locutus
locutio locutus⁹ Nulla fit mētio de preterito qz verba passive
vocis non hñt proprium preteritum Versus Scribe p. q loqz
sequor/ac exinde creata Scribe supina tñ et ab his venientia
per. c: Solennis dicit a solō quod est cōmune. z annus: et scri
bitur sine p/et sine m: Vers⁹ Si quis solēnis cupiat describē
pennis L simplex ponat. n: duplex. p: quoqz linquat Est eris

species stānum. stans est aqua stagnū **C**onstat homo seru⁹ dī-
 catur bestia ceruus **A**scit hic adiungit / appellat denotat accit
A duplici primū scribas cū. g: q̄ secundū **S**cribe per s. primū
 per c quoq̄ scribe scōz **S**. iūgas primo c duplex adde secūdo
Nulla syllaba terminat̄ i t. nisi. t: imediate seq̄tur vt artinet ar-
 tingo **V**ersus **I**n t. nulla cadit n: si. t: sibi consona sublit. **T**:
 mutatur in s. vt verti ver sum concutio cōcussū: et in x qñ c p̄
 cedit t vt flecto flexi. **Q**uando ista prepositio trans cōponitur
 manet itegra. vt trāsmitto **N**isi in istis quattuor: trano tranas
 traucio ciser trado dis **V**ersus **T**rans si cōponas tunc littera
 nulla peribit. **T**rano trancio traduco trado remotis. **N**ota q̄
 quādo ista p̄positio cōponitur scz transcū dictione incipiente
 per f tūc s mutā in. f: vt transsero transfigo. nisi in hoc verbo
 traussreto in quo snō mutā **T**. habet sonū de c. quando sylla-
 bicatur cum i vna alia vocali sequente. i. vel ipamet. vt sentio
 videntius **N**isi f. vel x: precedāt t. vt questio mixtio: vel nisi b:
 ponatur post c vt mathias erbiops **V**el nisi causa differentie
 vt lites litium: ad differentiā huius nominis litium licitū qd
 dicitur licio licis **V**el nisi sit in tinctura cōpōnis vt vīngitvīnus
 vbi habet propriū sonum. **U**nde versus **I** posita post r. vocali
 quāq̄ sequente **T** resonat pro c sed fallit regula sepe **C**um pre-
 it s. aut. x: cum differt aut venit b post **I**ustior ista probant lites
 mixtio siue mathias: **T**estor habet litium lites facit ergo tium
T non p̄dit sonū suū in quinq̄ genitiuis: licet ibi. i: sequatur
 t cū alia vocali scz lites litium vites vitū ad differentiaz hui⁹
 nominis viciū vici nates natū. rates ratiū. et sentes sentium
Unde illud exiūge flammis litūz dicimus. et ramos vitium
 secreta natum: on⁹ ratiū. zaculeos sētium **V**ersus **Q**uinq̄
 tū donant lites vites quoq̄ sentes **I**stis iungas nates in super
 adde rates **N**otandū q̄ scōz vsū aliquorū maxie caribusiētū
 i hoc nomie caribthari zi quibusdā aliis hebreis i. q̄ ponitur
 post b nō est vocalis: sed consonans et syllabica cū vocali se-
 quēte t̄paz. i. sic caribthari est quicq̄ syllabarū **E**t notādū q̄
 omne nomē terminatū in tio vel intia vt lectio gratia forātum
 agtis vel otis terminatis in ti. bz t. añ i et nō c vt generati ges-
 neratio: mori morio carenti carentia: indulgenti indulgentia.
Et similiter omē nomē p̄paratū gradus bz t. añ i vt doctior
 fortior **E**t breuiter oē nomē dirinatum a dictione bñte i. añ i.

scribitur p't et non per c: in eodē numero syllabarū vt satis fa-
clare fact⁹ potis potior potius q'ti quortens diutē diutē m'is
liti m'itē grati g'ra astuti astutia silēti silentiū p'sorti p'sortitū
Similiter q'n gentiliū⁹ bz: t: a: i: l: alii casus h'nt r vt gēus gēnū
fortis fortia Iusticia scribitur per c in tertia syllaba: q' nō bz
istam syllabā cī ab isto g'ō iusti sed ipz g'ni excedit Similiter
q'n est a'n is in sc'da p'sona indicatū mōi vel a'n re i infinitiuo
vt sentire. r: et non cōz scribi p' oīa t'pa illius verbi sicut quatio
quatis quatēbāt quatēs: sentio sentis sentiebam sentēs pec-
tio p'cutis p'cutiebā p'cutiens et sic de multis similibus. **E**
et n' z b sunt in eadē syllaba v'etbnic⁹ vñ. e: sola facit primā
syllabā Nulla syllaba terminatur i x in media dictione hoc est
q'n finalē syllabaz dictionis nisi in p'positis ab ista p'pōne ex
q' integra manere pōt q'n post. x c. sequitur vel: p: q. vel f vel. r.
vt excurro expello exq'ro exsicco exsequor extendo et sequēte
l. vt in hoc noīe exlex. Quādo ista p'pō ex cōponit cū dictōe
incipiente p' f. tunc r p'ertit per f vt efficio effero **E**x nō p'pōi-
tur cū dictōib⁹ incipiētib⁹ p' alias p'sonātes: s; p'pōi ista p'pō
e. vt ebibo educo egero / eludo emineo enitor eruo euebo. **E**x
cōpositum cū dictōe incipiente p' vocales est integra vt exaro
exeo. **C**lerus Non nisi cōpositis ex ista p'positiua. **E**x medio
vocis syllaba finit in. x. Vel nisi. t: sequitur sextus tibi q'd rese-
rabit x ē duplex p'sonāz accipit q'nq; p' es vt fex fecis vel g's
vt lex legis x. mutat in f q'n dictio sequens incipit ab f. vt effi-
cio. in et vt nox noctis. in u. p'sonantes vt nix niuis x q'nq; pos-
nitur loco aspirationis vt vebo vexi traho traxi. Secenti et se-
decim scribuntur sine x sc'dm aliquos Quā ex p'ponitur cū dictō
ne incipiente per s illa s. in dictōe p'posita remouetur. vt extat
expoliatur exurgo sc'dm priscianū. **C**lerf⁹ X: sedeci carui q'z
post x. d: nequit eē x si iungatur vox q' per s incipiat Hinc. s:
tollat velut extat expoliatur **M**orādū q' s post x in aliquibus
remanet vt diruatio sit magis nota z vt videatur q' cōponitur
ex duplici dictōe. **C**lerus. Cur s ponatur post x. ē cā duplicata
vt sit origo patens ac vt sit dictio bina. x. vbiq; aspere. sonat
nisi in his que sequit. vt exacerbare eximius sc'dū aliquos
exigo exiguus eximere: et aliqua alia z secundum aliquos sūt
in eadem syllaba in simplicibus vt dextera textus / sextus. **S**e-
cundum alios. x: terminat primā syllabā i predictis dictōibus

et tunc dicunt q̄ regula priselant p̄dicta intelligēda est q̄ x nō
 ponitur in fine syllabe medie: nisi in p̄positis ab ista p̄positō
 ne exve nisi c. p. q. t sequat̄ / x: vi sexēti / expello ex q̄to extēdo
 dextera / textus / septi⁹ et sic regula itelligit̄ tā de cōpositis q̄
 de simplicibus Nota q̄ ex vbiq̄ aspere sonat nisi in istis q̄ se
 quuntur in quibus liquescit: vt exacerbare examinare exacues
 re exarare exardescere exagitare exasperare exaggerare hexa
 metrū exanimis exaplois exequare exesusexol⁹ eximē exina
 nire exalare exhortari exheredare exhibere exbilarare / exori
 ri exordiri exorare exuperare exolere / exollare exondare exul
 tare exsulcerare excicere examē exēpt⁹ exētes re exitegro exis
 prouiso Scōz aliquos exigere / exigū⁹ eximi⁹ exaurire adiū
 gunē cū precedentibus maxie apud carthusienses Notāduz q̄
 h̄c sequētes in p̄ponunt̄ aliis l̄ris cōguis non sint de integritate
 dictōis. et hoc ē causa euphonic. B: c: d. q̄. r. s. t. u. medius in
 cipe vocū Ut melius resonāt velut ābigo nūcubi prodest Ob
 scuro dirimo. vel idē geminū bouis cuuz. y grecum solum dz
 poni in dictionibus grecis: vt ydor et est semper vocalis et sic
 y. est syllaba ī istis dictōibus p̄lopeya onomatopeya. y. grecū
 nō debet poni in dictionibus hebreis. et sic sepe calphas moī
 ses et similia scripta p. y. grecū male scribuntur: Tersus Nota
 greca per. y. debet tātmōdo scribi. Errat i hebreis scribens
 y. siue latinis Non h̄z: y. calphas. sed nec moīses nec bellas.
 Cum sint hebrei sunt sepe p. y. male scripta y. grecuz mutatur
 in u: p̄sonantē vt cypressus cupressus. z: debet solū poni in dic
 tionibus grecis vt zima zona Tersus z: poscunt greca depo
 scunt. s: q̄ latina z: h̄z affinitatem in sono cum d. et q̄ h̄c muta
 t̄ in. d. vt mēdencius p̄ mēzensius et in s. vt setus p̄ zetis: et in
 ouas ll. vt massa p̄ maza et gassa p̄ gaza Nulla syllaba finitur
 in z. sed z. ē in principio syllabe vt zona Et si alia syllaba p̄ce
 dat: z. tunc illa syllaba dz finit in vocalem vt perizona. vel
 in n. vel: r. Nota naūz est p̄ regulis supradictis q̄ faciunt mens
 tionem de terminatōe syllabe q̄ ille regule nō intelligūt de vlti
 ma syllaba dictionis seu vocali sed de terminatione syllaba
 rum vltimaz syllabā precedentī q̄ quelz vocalis pōt t̄miare
 vltimā syllabaz dictionis et etiam p̄sonantes excepils. f: et. z.
 vt musa / cubile / domini: virgo. cornu iacob donec lacalec das
 uid ag agag michael tēpluz p̄betō simō demū nomen anag. ip

ppriū nomen / pater etas caput felix. &c: In aspiratōe ut loth
melchisedech ioseph in achaz terminatur in z. Tercio ad bene
scribendū multū vtile ē scire derivationes & formationes voca
bulorū: q̄ frequentius derivata sequitur sua primitia & ppo
sita sua simpliciā: quāvis sint aliquę exceptiones Sicut enim oīa
p̄terita terminata in ui & supīna sua in tū scribuntur sine c in p̄
terito & in supīno. ita oīa formata ab eis sicut fleo fleui fletum
fletus. cōtero p̄teritū contritū contritio: Similit̄ sicut verba q̄
faciūt p̄teritū in ui diuisim & supīna sua in tum scribunt sic c in
p̄terito et supīno ita oīa formata ab eis sicut gino genui genis
tū et geni⁹ Et sicut verba terminata in co vel in do vel in quo
per q̄. remouēt n̄ i p̄terito et supīno in aliquib⁹ x̄bis. ita omīa
formata ab eis ut vinco vinci victus vict⁹ a ū findo fidi fissum
fissus a tunc scindo scidi scissum scissus a um derelinquo dere
liqui derelictum derelictus et similia Et sicut teneo tenes fas
cis teneum tentu in supīno. ita tento tas & tentatio d̄ scribi per
n & sine p̄ Sunt in aliqua derivata & composita que non sequi
tur sua primitia vel simpliciā. Sicut capillus scribitur per
duo ll et tamen pilus scribitur per vnum l. Similiter colus
scribitur p̄ vnus l et collo primitiu⁹ suum scribitur per duo ll
Allium per duo ll et oleo es scribitur per vnum l et mille mille
nus et milles scribunt per duo il et tamen milia milles et mili
tia scribuntur per vnum l & sic de multis aliisque longum esset
scribere Ideo ista pauca de pluribus sufficiant Recolligendo
breuiter aliqua predictorū ad orthographiam vtilia. Notandū
est q̄ mute fere omnes preponunt liquidis maxime istis duas
bus l et r ut blandus clar⁹ ab odlas nomen barba⁹ flau⁹ gla
di⁹ plan⁹ atlas breue vmbre crebro draco frat⁹ gradus pratu⁹
tract⁹ Sicut om̄s p̄sonātes q̄ possūt scribi i ead̄ syllaba hic bre
uiter notat̄ So i dictōibus simplicibus: ut boelū lapis p̄ciosus &
tunc b liquescit in sono hoc est b tunc nō sonat In dictionibus
cōpositis b et d ponuntur in diuersis syllabis. ut abdo abdita
Et utiactus tactus lectus sactus vict⁹ vinctus cm. ut almena
ma⁹ herculis. dm. ut cadm⁹ propriū nomen gd ut magdalena
gm. ut dragma dogma dramē gn: ut agn⁹ / agnitus / agnosco
mn: ut om̄is ramnus / hymnus / sonus: pl. ut psalm⁹ psallere
p in p̄cipio dictōis liquescit āte s: ut psallere psitacus pseus
do sed non liquescit alibi ut ipse scribi: id est sonat quando nō

est in principio dictionis ut. ut captus sibi ut tibi sibi des se in sim
plicibus ut scuti pascua iusus In propositis se sunt in diversis
syllabis: ut discutio sm ut smarad^o lapis preciosus. sinistra q
dam clustas: et tunc si liquecit: id est non sonat. si non sonat ubi
q in principio dictionis ante /m sed alibi sonat. ut plasma/co
sma sp. ut prosper aspera /sqv squalor squalidus. si i dictione
nibus non latinis ut israel esrom: tamen scdm aliquos f et r snt
in diversis syllabis: ut israel besrom st ut testis noster ibn / ut
ethna / b non impedit qz t. b. z. n. sunt in eadem syllaba: quia t.
est aspirationis nota magis q littera / tm ut molus proprium
nomē. et in simplicibus scdm aliquos ut text^o dextra Alii dicunt
q r est in prima syllaba. et t in scda syllaba Notandum q quibus
sonantes p dicit scribantur in eadē syllaba: tñ aliqua illarū
proferuntur ac si essent in diversis syllabis ut erūna ois Dic
tiones sequentes scribantur sicut inferi^o scribunt: Abraham
abundo abundas abūdātia afferte auferte. at pvel haud p nō
acquirō aquisitio arena ara p altari: bara p stabulo porcorū
aufugio ausculto allitum alabastrum addict^o id est ordinatus:
addict^o id ē addict^o a fati id ē abūde per vnū. f: et n: affatiz id
est facūde p duo ff. et malo is admitto id est peto vel recipio a
mitto sine d. id est p dō admoveo id ē adiungo. amoueo sine d:
id ē remoueo auerto sic d id ē remouere. adūto id est attendere
Ex ab z vndo fieri dicatur abūdo Quare scribentes b ibi sunt
arte carentes autumnus p u. m p rīa syllaba et p. m: et. n. i vltis
antēna p n in p rīa syllaba et per m et n in vltima Autumnus de
augeo vnū de quattuor t pibus ant: antēna de ante et annis qd
est aqua. quasi ante aquas posita scz pertica ex qua velum de
pēdet vel corda capitalis in navi q dirigit velum sursum ei ad
uerto interponēdo d Cū qñ non est ppositum scrib. f per m. ut
pgrego con sed qñ pponitur scribitur per o et n videlz con: ut
cū veneris filiū vel consilium capil^o per duo ll. et pil^o per vnū
l: colūna p vnū l. et tñ collū li pars corporis p duo ll. collus in
st. umētū nēdi. et colus instrumētū colādī p vnū l et colo collis
et colo colas p vnū l calunnia et calunnior aris catena sine. b.
cādela cautela p vnū l cōtritiō p rītū cōtritus cōtēno contem
psi p tēpsi cōdemno asp mendo / recōmendo ceruisia / cerasus
merasū Ceru^o aial siluestre seru^o famul^o Circūz ppositū cum
dictione incipere p vocales dz scribi. sz non dz proferri. sicut

circueo circummornata circūmīcta. ceu pro sicut. seu pro vel.
coquo coquus coqu⁹ / coquina damno / damnatio damnū Lōa
posita de dēno mutāt a in e vt condēno i dēno gutta guttē gua
turnosus hora p tēpore ora pro libo vestis bierusalē blebus /
bierico he / hi / his / bonor hostius heber hebrei haud pro non
Jesussine b. Idcirco vlt̄ iccirco ilico id ē subito imo pro s̄ im⁹
a. ū: id ē īfīm⁹ tanto et tantor deponens iāraculoz per a et non
per e scribi debent Loq̄z et ab eo veniētia debent scribi per e.
Lōgus et lōgum hūt s̄plex u post g in aliis terminationibus
nō ē. u vt lōge M ante vltimā syllabā non ponitur nisi ante. b
vt ibuo. aū m vt imineo vel ante p vt īpius in aliis ponitur. n.
vt tantū dē verūramen tandē eandē quēdā quondā circundo.
Mitto p duo it. z sua pposita. vt oim̄itro emitto m̄it̄ z h̄ie p s̄
plex t. erem̄itro gas. m̄na m̄ne: et tunc m non habet sonū mil-
le / millenus milites per duo ll. m̄tia miles tis et militis per v-
nuz l. M̄ndus da dū et hic mundus di Necessitas necesse per
vnum c. nicticozax per ct. Onus / onero onustus onusto stas /
ocul⁹ oculo las p vnū c. oculolis / occulto ras per duo cc. op-
p̄ritū obrinco es. id ē īpetro obiscur⁹ optoras orreū / ostrum
ostrea Pala p vnū l qū s̄iḡt vētilabzū vlt̄ vas latū galice pail-
le parella / pallia p duo ll. qū s̄iḡt indumentū quoddā mulier uz
Palliu p pallio lias palleo pallidus pappis p duo pp. Polus
z interpollo as. pulcer pulcra pulcrū per ēnis per ēniter / pecus
pecoris. pecus pecudis pecunia partior bipitor polio / polleo
poliuo / pollex pelex p vnum l: et tū pellicio p duo ll polis pin-
cerna Quotidie quotidianus quāq̄ id est q̄uis. quassio as. de
quatio q̄uis quassat⁹ ratū Cass⁹ cassa calluz de careo es quod
dā nom̄iatui casus per duo dd quiddā in nominatiuo. quodā
per vnū d in ablatō casu Reperit p̄teritū z formata ab eo per
duo pp. Reperit p̄is. et repertum per vnum p. Sūm⁹ ma mū
et bec summa. sagitta / semita sōnus sōnum solēnis / solēnitas
simus me muz simia e. seu pro vel ceu p sicut subcinerius sicla
ma sicim⁹ / sepulcrū simulacrū spargo sparsi / spergo aspergo
Sedeci scribitur sic p̄sceptū vlt̄ ceptū sibiū / sublimis / spūs
sicera sidre galice sine. n: Sincerus ra rū et sinceris sincere. se
quor p q̄ secutum per c. sequela loquela saucio as p u. saucius
laucia am sollicito sollicitus Sācio cis per c. sancui vel sanxi

sancti cti factuz. scedula vel cedula Tento / tentatio tanq̃ to-
lero as: z tolerabil p vnũ l. tol⁹ p vnũ l. turela. Tollo p duo ll:
trica trico turico strophium id est singulum: villa le. villicus
billico cas: villis et hoc vile vileo viles vilesco scis & gutio vi-
ta de viuo viuis per vnum t. vitta. galice bende. de vincio per
duo n. Vngo per. u: post. g. et tñ in secundaper sona vngis sine
u: ad oriam huius nominis hic vnguis. z ab vnguo dicitur vn-
guentum per: u p⁹ g sepius. q̃ntis possit dici vnguentum a sec-
cunda psona vngis Unde de galandia Vngo per u scribo ta-
men vngis non refer vnguis. De hinc vnguenta potest hinc
vnguenta referre.

¶ Tractatus de orthographia editus a magistro iohanne
carthusiensi viuet nuper per magistrum. Anthonium denidel
prope collegiuz de coqueret i Inter signio cornu cerui cōmo-
rantem parisiis Impressus fuit feliciter.

DEO GRATIAS.

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a page from a manuscript. The text is faint and mostly illegible due to fading and the quality of the scan. There are several dark spots and stains on the paper, particularly in the upper left and center.

Handwritten text, possibly a signature or a heading, located in the center of the page. It is also faint and mostly illegible.

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

